

Zbirka *Memoriae* Državnog arhiva u Dubrovniku i rukopis *Kuljenčić*

Paula Zglav

Državni arhiv u Dubrovniku
Svetog Dominika 1
HR – 20 000 Dubrovnik
paula.zglav@dad.hr

Stručni rad

Primljeno: 30. 8. 2023.
Prihvaćeno: 21. 11. 2023.
930.253(497.584Dubrovnik)
930.85(497.584Dubrovnik)“14/19“(0.032)
821.163.42-028.24
DOI: 10.58565/vda.4.1.4

Sažetak

Nakon arhivističke obrade i analitičkog opisa arhivske zbirke HR-DADU-62 *Uspomene, kronike, dnevnici, razni spisi Dubrovačke Republike*, skraćeno *Memoriae*, ovim radom predstavlja se zbirka općenito te arhivska jedinica pod rednim brojem 125, pod naslovom *Kuljenčić*. Zbirka obuhvaća zanimljiv izbor prijepisa književnih djela, bilježaka, korespondencije, autografa i heraldike nastalih u razdoblju od 15. do 20. st. i u posljednje vrijeme čest je predmet interesa korisnika Državnog arhiva u Dubrovniku.

Ključne riječi: Državni arhiv u Dubrovniku, zbirka *Memoriae*, *Kuljenčić* (*Kugljencich*), rukopis, Dubrovačka Republika, Josip Betondić, Pijerko Bunić Luković, Ignjat Đurđević.

Uvod

Unutar više od 400 fondova i zbirki Državnog arhiva u Dubrovniku nalazi se i zbirka HR-DADU-62 *Uspomene, kronike, dnevnici, razni spisi Dubrovačke Republike*. Puni latinski naslov zbirke glasi *Memoriae, Chronicae, Diarii, Manuscripta diversa, Curiosa Rei Publicae Ragusinae*, no u praksi je poznatiji skraćeni naslov *Memoriae*. Obuhvaća gradivo od 15. do 20. stoljeća. Sadržava 145 tehničkih jedinica u dužini od 2,4 d/m. Gradivo zbirke pisano je na papiru i na pergameni. Većina rukopisa pisana je na latinskom i talijanskom jeziku.

Gradivom Zbirke koriste se najčešće korisnici Državnog arhiva u Dubrovniku u znanstveno-istraživačke svrhe.¹ No, o samoj Zbirci, njezinoj povijesti, sadržaju i

1 Primjerice, Dnevnik Luke Sorkočevića čiji se izvornik nalazi u zbirci *Memoriae* objavljen je u prijevodu Katje Radoš-Perković, *Luca Sargo, Memoriae. Dnevnik Luke Sorkočevića (1781 – 1782)*. Zagreb: HAZU – HMD, 2021. te prijevod Ivone Fabris i Ante Šoljića, „Luka Sorkočević, Dnevnik s diplomatske misije u Beč (Memoriae)”, *Dubrovnik* 1-2 (2023), 83-97. Irena Bratičević u radu „Rukopisni udes Ilije Crijevića”, *Colloquia Maruliana* 30 (2021), spominje prijepise djela Ilije Crijevića koje su izradili Ivan Marija Matijašević, Antun Agić, Inocent Čulić i drugi, a

vrijednosti dosad nije pisano. Stoga se činilo potrebnim i korisnim dati arhivistički prikaz Zbirke koji bi ubuduće poslužio kao smjernica pri znanstvenim istraživanjima u obliku odmah dostupna konkretna podatka s vidljivim sadržajem.

Zbirka *Memoriae*

Povijest stvaratelja

Državni arhiv u Dubrovniku djeluje kao samostalna ustanova od 1920. godine. Svjedoči o izvanredno bogatoj povijesti i sadržava neiscrpane izvore arhivskih podataka. Arhivsko gradivo u Dubrovačkoj Republici bilo je različite provenijencije te se pohranjivalo na različitim mjestima. Poznato je da su se u 13. stoljeću razni povijesni dokumenti (najvrjednije dubrovačke isprave, ugovori, privilegiji) čuvali u riznici dubrovačke katedrale, u prostorijama Kneževa dvora, zatim i u nadbiskupskom arhivu te u konavoskoj kneževskoj kancelariji.²

Podatci o postojanju notara u Dubrovniku i prije 13. stoljeća uzimaju se s dozom opreza. Naime, u ispravi o osnivanju benediktinskog samostana na otoku Lokrumu, iz 1023. godine, zabilježeno je *Scriptum est per manum Petri diaconi et notarii* (radi se o privatnom notaru, koji pripada svećeničkom redu), no isprava je zapravo prijepis iz 13. stoljeća te kao takva nije original, što baca sumnju na njezinu vjerodostojnost.³ U radu o ustroju i djelovanju dubrovačkog arhiva tijekom srednjeg vijeka Foretić navodi da su u razdoblju od 11. do 13. stoljeća notarsku službu obavljali domaći svećenici.⁴

S obzirom na jači razvoj trgovine, 1275. godine dubrovački knez Petar Tiepolo uz suglasnost Velikog i Malog vijeća i naroda donosi zakon po kojemu se svi kreditni poslovi vrjedniji od 10 perpera moraju zabilježiti i izdati u obliku bilježničke

danas se čuvaju u zbirci *Memoriae*. Jadranka Bagarić u doktorskom radu „Poezija Đura Hidže na latinskom jeziku”, Sveučilište u Zagrebu, 2015., također se koristi povijesno-literarnim izvorima iz zbirke *Memoriae*, zatim Juraj Gorupec u diplomskom radu „Heraldička baština grada Dubrovnika (do 16. stoljeća)”, Sveučilište u Zagrebu, 2018., navodi u literaturi i referencijama Grbovnik Saraca.

2 Stjepan Čosić, „Prinos poznavanju tajništva i arhiva Dubrovačke Republike”, *Arhivski vjesnik* 37 (1994), 124.

3 Državni arhiv u Dubrovniku (Hrvatska). HR-DADU-7.3.1 Isprave i akti do 12. stoljeća, *Diplomata et Acta* (dalje: HR-DADU-7.3.1), 3b, a o ovome je pisao i Ante Marinković, „Postanak i prvi spisi kancelarija srednjovjekovnih dalmatinskih gradova, posebno Dubrovnika i Kotora u XIII. i XIV. stoljeću”, *Analni Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 22–23 (1985), 10.

4 Vinko Foretić, „Dubrovački arhiv u Srednjem vijeku”, *Analni Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 6–7 (1959), 321.

isprave.⁵ Od tad je porastao obujam posla u notarijatu, što je stvorilo potrebu za stručnom notarskom osobom. Dubrovačka vlada 1278. godine imenuje za notara Tomasina de Saverea. Taj školovani notar obavljao je službu notara i kancelara, te iz toga proizlazi njegova dvostruka titula *notarius et scribanus*.⁶

Tijekom narednih stoljeća, za Dubrovačke Republike, vlasti su donosile niz odluka i odredaba kojima su nastojale osigurati dokumentima što bolju brigu i zaštitu: od imenovanja službenika koji su brinuli o notarskim i kancelarijskim registrima, zatim uređenja prostorije kancelarije i notarije, odluka o vrsti materijala (pergamenta i papir) na kojima bi se trebali pisati određeni spisi, pa sve do dopuštenja/zabrane ulaza strankama u ta dva spomenuta ureda i iznošenja dokumenata izvan prostora za korištenje.⁷

U 15. stoljeću Veliko vijeće u *Ordo cancellariae* donosi zakonske odredbe o vođenju kancelarije i notarijata.⁸ Nadalje, u odluci Senata od 21. svibnja 1599. prvi se put spominje naziv *arhiv* – gradskim providnicima je naređeno formiranje arhiva („pro conficiendo archivio”), u kojem će se čuvati povlastice koje će biti prepisane u pet registara, a spisi će biti označeni tekućim brojevima.⁹ Krajem 18. stoljeća, točnije u odluci Senata od 22. rujna 1783. godine, prvi se put navodi i termin državni arhivist – *publico archivista*.¹⁰

Za vladavine Francuskog Carstva (1808. – 1814.) trebali su stupiti na snagu i francuski zakoni povezani s arhivima (zakon o javnom arhivskom građivu i zakon o organizaciji pokrajinskih arhiva), ali to se nije dogodilo.¹¹ Ipak, 1812. godine, idući u korak s novim propisima povezanim s bilježničkim arhivima, sudski službenik u Dubrovniku Josip Krša izrađuje *Generalni inventar knjiga i dokumenata koji se nalaze kod raznih sudova Dubrovačke općine*. Godine 1817. Luka Ćurlića sastavlja *Generalni katalog knjiga i dokumenata, koji pripadaju arhivu bivšeg Državnog tajništva i drugih ukinutih organa nekadašnje Dubrovačke Republike*. S obzirom na to da je *Katalog* poslan u Beč, na temelju njegova popisa gradiva, carsko-kraljevska tajna dvorska i državna kancelarija zahtijevala je da najvrjedniji dubrovački dokumenti (kodeksi, orijentalni rukopisi, turske, latinske i ćirilске isprave) budu na jednom

5 Ante Šoljić, Zdravko Šundrica i Ivo Veselić. *Statut grada Dubrovnika, sastavljen godine 1272.* (Dubrovnik, Državni arhiv, 2002.), 426–427.

6 O samom Tomasinu de Savereu i o njegovoj službi vidi više u: Gregor Čremošnik, „Dubrovačka kancelarija do godine 1300. i najstarije knjige dubrovačke arhive”, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, XXXIX. (1927) Sarajevo, 233.

7 Vidi više u: Ivan Mustać, „Osvrt na povijesni razvoj zaštite arhivske građe na području Dubrovačke Republike i grada Dubrovnika”, *Arhivski vjesnik* 37 (1994), 19–23.

8 Vidi više u: Foretić, „Dubrovački arhiv u Srednjem vijeku”, 329–330.

9 HR-DADU-3 Acta Consilii Rogatorum, sv. 76, f. 211v, f. 212r.

10 *Isto*, sv. 191, f. 158.

11 Josip Kolanović, gl. ur., *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1, Zagreb, 2006, 246.

mjestu.¹² Prema tome, navedeno gradivo u nekoliko je navrata odneseno u Beč. Ti tzv. „bečki” dokumenti vraćeni su u Dubrovnik tek krajem četrdesetih i početkom pedesetih godina 20. stoljeća.

Krajem 19. stoljeća povjesničar Konstantin Jireček predložio je Arhivskomu vijeću u Beču da se dotad razdvojeno dubrovačko gradivo pridruži tzv. Političkomu arhivu.¹³ Njegovom je zaslugom godine 1891. imenovan i stalno zaposlen arhivist Josip Gelčić, koji je prvi pristupio konačnom stručnom sjedinjivanju, obradi i inventarizaciji dubrovačkoga arhiva te izradio njegov sumarni inventar pod naslovom *Dubrovački arhiv*. Inventar je objavljen u *Glasniku Zemaljskog muzeja* u Bosni i Hercegovini 1910. godine.¹⁴

Sve do 1920. godine Državni arhiv u Dubrovniku nalazio se u sastavu Kotarskog poglavarstva Dubrovnik, a tada postaje samostalna ustanova pod imenom Dubrovački arhiv. Nakon Drugoga svjetskoga rata mijenja ime u Državni arhiv u Dubrovniku, a od 1967. djeluje pod imenom Historijski arhiv u Dubrovniku. Nakon demokratskih promjena u Hrvatskoj 1990. naziva se Povijesni arhiv i najposlije, prema Zakonu o arhivskom gradivu u arhivima iz 1997., ponovno Državni arhiv u Dubrovniku. Do srpnja 1952. arhiv je bio smješten u prostorijama Kneževa dvora, a nakon toga preseljen je u palaču Sponza.¹⁵ Danas Arhiv djeluje na dvjema lokacijama. U palači Sponza čuva se gradivo iz vremena do 1945. godine, a na lokaciji Gruž, u Vukovarskoj 16a, gradivo iz vremena nakon 1945. godine.

Povijest zbirke

U Gelčićevu inventaru zabilježeno je 77 arhivskih serija iz razdoblja Dubrovačke Republike i francuske uprave. Kasnijim akvizicijama broj se serija povećao na 93, a cjelokupno gradivo Dubrovačke Republike i francuske uprave tretiralo se kao jedan jedinstveni arhivski fond. Sadašnju je zbirku HR-DADU-62 *Memoriae* Josip Gelčić tada uvrstio kao drugu podseriju u seriju *Manualia practica cancellariae* i nosila je broj 21.2. Naime, prva podserija serije *Manualia practica cancellariae*, *Leges et instructiones* zaista sadržava zakone i pravilnike i apsolutno spada u *Manualia practica cancellariae*, no s *Memoriae* to nije slučaj. Ta podserija zapravo je zbirka jer nije

12 Taj zahtjev austrijskih vlasti temeljio se na težnji opće politike u Monarhiji – da se najvažnije arhivsko gradivo nalazi u Beču. – *Isto*, 246.

13 Kako se navodi u Pregledu, arhivsko gradivo bilo je smješteno u četirima državnim arhivima u Dubrovniku: gradivo smješteno kod Okružnoga, potom Kotarskoga poglavarstva, gradivo suda, Financijske okružne direkcije i Pomorsko-zdravstvenog ureda. – *Isto*, 246.

14 Inventar je dostupan i danas u čitaonici Državnog arhiva u Dubrovniku te se njime dio istraživača i koristi. Vidi više u: Josip Gelčić, „Dubrovački arhiv”, *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, XXII. (1910.), Sarajevo, str. 537-588.

15 Kolanović, *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1, 247.

nastala djelovanjem jednog stvaratelja.¹⁶ Ona sadržava razne literarne i znanstvene rukopise i povijesna djela te dijelove osobne dokumentacije i zbilja je nejasno zašto ju je Gelčić smjestio među kancelarijske priručnike.

Prema jedinstvenom klasifikacijskom ustroju arhivskih fondova i zbirki u SR Hrvatskoj iz Pregleda arhivskih fondova i zbirki SR Hrvatske iz 1984. godine, a uključujući i novu razredbu iz Pregleda arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske iz 2006. godine,¹⁷ jedinstveni fond Dubrovačke Republike, nove klasifikacijske oznake A.1.5., razdijeljen je na 76 novih fondova i zbirki, a iz toga su izdvojeni fondovi iz vremena francuske uprave (1808. – 1814.) s klasifikacijskom oznakom A.1.6. Tako je ranija podserija 21.2 *Memoriae* sada postala nova zbirka pod brojem 62.

Potrebno je nadodati da je tadašnja podserija *Memoriae* sadržavala 102 arhivske jedinice te se o njezinu sadržaju znalo jedino iz tadašnjeg Gelčićeva sumarnog obavijesnog popisa. Ostale arhivske jedinice (43), koje su dodane poslije, nisu bile popisane. Na njihovim omotima bili su napisani redni brojevi (signature) te naslovi za svaku pojedinu arhivsku jedinicu.

Plan sređivanja

Obrada gradiva uključivala je popisivanje svih arhivskih jedinica zbirke uz nadopunu jedinicama koje nisu bile u Gelčićevu popisu, zatim prijevod izvornih naslova na hrvatski jezik, opis sadržaja svake jedinice, dataciju, tvarne značajke, jezik/pismo, dimenzije te broj stranica (str.) i/ili folija (ff.). Svako arhivskoj jedinici dodijeljena je nova arhivska signatura s novim brojem tehničke jedinice. Neke su arhivske jedinice iz Gelčićeva popisa u međuvremenu nestale ili su zagubljene. One su isključene iz novog popisa zbog čega je došlo do pomicanja u arhivskim jedinicama i arhivskoj signaturi. Njihovo prijašnje postojanje navedeno je u rubrici *Stare signature* te je naslov i opis arhivske jedinice zabilježen u fusnotama. Taj čin bio je neophodan jer su mnoge arhivske jedinice te zbirke puno puta citirane u historiografskoj i drugoj znanstvenoj literaturi pod brojevima (signaturama) iz Gelčićeva popisa, stoga su one dodatno navedene u ovom inventaru kako bi se korisnicima omogućilo nesmetano korištenje gradiva prema navodima iz starijih izvora.

U rubrici *Naslov* navodi se dodijeljeni novi naslov, ali i izvorni naslov koji se nalazio u prvotnom inventaru Josipa Gelčića. Novi naslov preveden je s izvornog talijanskog, latinskog ili francuskog jezika. Izvorni naslov na hrvatskom jeziku

16 Prema: Međunarodno arhivsko vijeće, *ISAD(G): Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva 2. izdanje* (Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2001.), 11., zbirka je umjetno združivanje dokumenata, skupljenih na temelju nekih zajedničkih značajki (kao što su sadržaj ili nosač), bez obzira na njihovu provenijenciju.

17 Kolanović, *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1, 28.

malo je promijenjen ili je ostao kakav jest. To je učinjeno iz praktičnog razloga jer se korisnicima željelo predočiti jasan, konkretan i uočljiv naslov, a nakon kojeg bi u rubrici *Opis sadržaja* doznali više o samom djelu.

Kod *Tvarnih značajki* nastojalo se uputiti na sadašnje stanje arhivske jedinice. Opisi upućuju na to u kakvom stanju se nalazi papir i/ili tekst dokumenta kako bi se korisniku sugeriralo pažljivo korištenje. To se odnosi na očuvanost rukopisa i papira/pergamene, nedostatak teksta zbog oštećenja papira i/ili samo oštećenje papira. Stoga su upotrijebljeni izrazi *Djelo je jako dobro očuvano* i *Djelo je dobro očuvano* uz eventualne napomene o oštećenju teksta i/ili papira/pergamene.¹⁸

Posebna pozornost posvećena je dvama grbovnicima, arhivskih jedinica rednog broja 140 i 141. Naime, korisnici se u Arhivu često zanimaju za povijest i genealogiju obitelji, a osobito su im zanimljivi grbovi. U inventaru su poimenice navedeni svi grbovi čiji se crteži nalaze u tim dvama grbovnicima. Budući korisnici neće morati listati cijeli grbovnik kako bi pronašli traženi grb, nego će biti dovoljno da pogledaju u inventaru popis grbova. U arhivskoj jedinici 141, u popisivanju i opisu grbova u rubrici dimenzije te broj stranica i/ili folija, dodane su značajke: tabela, arak, list, polulist.

Naposljetku, planom sređivanja ustanovilo se da zbirka *Memoriae* ima sveukupno 145 arhivskih jedinica. Obavijesno pomagalo zbirke *Memoriae* dostupno je u elektroničkom obliku na mrežnoj stranici Državnog arhiva u Dubrovniku.¹⁹

Sadržaj zbirke

Zbirka *Memoriae* sadržava razna književna djela različite vrste i tematike. Tu se nalaze djela pjesnika i povjesničara Ignjata Đurđevića (1675. – 1737.), epigrami književnika Đura Ferića (1739. – 1820.), pjesme pjesnika i propovjednika Bara Boškovića (1699. – 1770.), polihistora, znanstvenika i diplomata Stjepana Gradića (1613. – 1693.), pjesnika Marka Faustina Galjufa (1765. – 1834.), pjesnika i prevoditelja Đura Hidže (1752. – 1833.) i mnogih drugih. Zatim su tu djela povijesnog sadržaja, i to o postanku grada Dubrovnika i o crkvenoj povijesti (oko četrdesetak djela), a više od pet djela odnosi se na svjetsku povijest (npr. Upute sa Španjolskog dvora, Strani poslanici i konzuli o odnosu Venecije, Istanbula i Španjolske, Prijepis

18 Zapažanja arhivista o stanju pojedine arhivske jedinice važan su element zaštite gradiva jer identificiraju i upućuju na stupanj oštećenja i eventualnu potrebu izuzimanja iz korištenja i restauratorskog zahvata.

19 Državni arhiv u Dubrovniku, Pregled fondova i zbirki, Obavijesna pomagala, A. Uprava i javne službe, A.1. Uprava i javne službe do 1918. godine, A.1.5. Dubrovačka Republika do 1808. godine, Ostali inventari, pristupljeno 21. lipnja 2023. <https://dad.hr/wp-content/uploads/2023/09/Zbirka-Memoriae-DADU-62.pdf>.

fragmentirane talijanske povijesti književnosti itd.). Zbirku bogatom čine i diplomatski dnevnik Luke Sorkočevića (1734. – 1789.), putne isprave u vlasništvu pjesnika Antuna Kaznačića (1784. – 1874.), plan i troškovnik obnove Kneževa dvora, kodeks propovijedi na glagoljici, uvid u djela Matije Vlačića Ilirika (1520. – 1575.) s bilješkama, prijepisi i bilješke iz *Dubrovačke biblioteke* Serafina Marije Crijevića (1686. – 1759.), te brojne biografije o različitim autorima, korespondencije, prijepis Statuta Dubrovačke Republike Ivana Sarake (oko 1465. – 1528.) u kojemu se nalaze oslikani grbovi Dubrovačke Republike i vlastele i sl.

Autori djela iz zbirke *Memoriae* su Dubrovčani: pjesnici, humanisti, diplomati, teolozi, propovjednici, književni povjesničari i jezikoslovci, pedagozi, prevoditelji, matematičari, liječnici i dr. Većina njih ujedno su i svećenici nekog pripadnog reda. Iz benediktinskog su reda Ludovik Tuberon Crijević (1458. – 1527.), Anselmo Banduri (1675. – 1743.), Ignjat Đurđević (1675. – 1737.), zatim iz dominikanskog reda Serafin Crijević (1686. – 1759.); iz reda isusovaca su Baro Bošković (1699. – 1770.), Ivan Marija Matijašević (1714. – 1791.), Bernard Zamanja (1735. – 1820.), iz reda pijarista su Franjo Marija Appendini (1768. – 1837.), Urban Appendini (1777. – 1834.), dok franjevačkomu redu pripadaju Joakim Stulli (1730. – 1817.), Antun Agić (1753. – 1830.) i Inocent Čulić (1782. – 1852.). U zbirci se nalaze i autori talijanskog podrijetla: Franjo Maria Appendini (1768. – 1837.), Urban Appendini (1777. – 1834.), Filip de Diversis (početak 15. st? – nakon 1452.). Humanist i latinski pjesnik Didak Pir (1517. – 1599.) podrijetlom je Portugalac. Neki su autori i liječnici: Ivan August Kaznačić (1817. – 1883.), Luko Stulli (1772. – 1828.) i Đuro Baglivi (1668. – 1707.). Nadalje, tu je i diplomat Luka Sorkočević (1734. – 1789.), crtač grbova Milo Pasarić (1891. – 1965.). Među autorima ima i onih koji su bili i članovi rimske književne *Accademie degli arcadi*: Đuro Baglivi (1668. – 1707.), Ruđer Josip Bošković (1711. – 1787.), Benedikt Stay (1714. – 1801.), Đuro Ferić (1739. – 1820.), Marko Faustin Galjuf (1765. – 1834.), braća Antun (1779. – 1838.) i Toma Krša (1782. – 1826.), Antun Kaznačić (1784. – 1874.) itd. O učlanjenju u to prestižno rimsko društvo svjedoči nam dokument Toma Krše (1782. – 1826.) koji se nalazi u arhivskoj jedinici pod brojem 119 kao i originalna potvrda iz *Accademia Latina*.

Prema vrstama, rukopisi su: pregledi povijesti, bilješke, rasprave, komentari, kronike, spisi, pisma, opisi, popisi, prikazi, govori, zatim djela iz književnosti (poezija, dramska djela, pohvale, epigrami, poslanice, biografije), liturgijski priručnici, putne isprave (putnice), putopisi te jedan dnevnik.

Ono što ovu Zbirku čini zanimljivom su, osim gore navedenih podataka, i autografi dubrovačkih autora. Primjerice, smatra se da se pod arhivskom jedinicom 27 nalazi autograf Marina Zlatarića (1753. – 1826.).²⁰ On ondje uglavnom prevodi

20 Zlatarićeve rukopisne autografe navodi Irena Bratičević u članku „Epigrami Marina Zlatarića”,

pojmove iz Gundulićeva epa *Osman* na talijanski jezik te zapisuje svoju dopunu dvaju izgubljenih pjevanja.²¹ *Epigrami* u autografu književnika Đura Ferića (1739. – 1820.) mogu se naći pod arhivskom jedinicom br. 30.²² Isto tako, njegovom rukom pisani su prijepisi u arhivskim jedinicama 25, 88 i 130 (stare arhivske jedinice navodile su se pod brojevima 26, 93 i 137).²³

Autograf franjevca Fratra Gluhog, tj. Inocenta Čulića (1782. – 1852.) nalazi se pod rednim brojem 61 u bilješkama na latinskom jeziku o dubrovačkoj povijesti.²⁴ Nadalje, pjesme Ilije Crijevića (1463. – 1520.) pisane su rukom hrvatskog povjesničara Ivana Marije Matijaševića (1714. – 1791.) u arhivskoj jedinici 86.1. Da se i Antun Agić (1753. – 1830.) bavio Crijevićevim djelima, svjedoči nam više arhivskih jedinica čije su nove signature: 51, 80 i 87²⁵, dok se jedna manja bilješka s njegovim rukopisom nalazi u arhivskim jedinicama 40 i 82. U Agićevu autografu donesen je i prijepis pisma Ivana Česmičkog astronomu Gjinu Gazulliju u arhivskoj jedinici 49.²⁶

u: *Perivoj od slave: zbornik Dunje Fališevac*, ur. Tomislav Bogdan i dr. (Zagreb: FF Press, 2012.), 45, fusnota 9.

- 21 U Zlatarićevo vrijeme smatralo se da su izgubljena pjevanja 13. i 14., pa tako stoji i kod njega, no danas se smatra da nedostaju 14. i 15. pjevanje *Osmana*.
- 22 Šimun Šonje u Hrvatskom biografskom leksikonu donosi podatak u biografiji Đura Ferića: *Književni rad na latinskom F. je dopunio pjesničkim prepjevom poučnih izreka Apophthegmata Erazma Roterdamskog; od 3104 izreke izabrao je 1015 i podijelio ih u deset knjiga. Djelo se sačuvalo u rukopisu u Državnom arhivu u Dubrovniku i u arhivu Male braće*. Vidi „Ferić Gvozdenica, Đuro”, u: *Hrvatski biografski leksikon* (Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2009 – 2023), pristupljeno 15. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5911>.
- 23 Ivan Lupić, Irena Bratičević „Književni sakupljači kao književni prepisivači: Slučaj Đura Ferića (1739. – 1820.)”, *Dubrovnik*, Časopis za književnost i znanost, Nova serija, godište XXXI, broj 3/4 (2020), 17. U članku se nalaze i fotografije s primjerkom Ferićeva rukopisa. Također, za autograf Đura Ferića pogledati u Prilozima Sliku 1.
- 24 Božena Šurina u *Hrvatskom biografskom leksikonu* navodi da je Inocent Čulić skupio 1132 rukopisa i 1904 tiskana djela. Ovo gradivo (i autograf) može se naći u katalogu I. A. Kaznačića *Biblioteca di fra Innocenzo Ciulich detto Sordo nella Libreria de'RR. PP. Francescani di Ragusa*, u Arhivu Male braće u Dubrovniku. Vidi „Čulić, Inocent (Ciulich)”, u: *Hrvatski biografski leksikon* (Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2009 – 2023), pristupljeno 21. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=4164>.
Kratak prikaz rukopisne ostavštine Rajmunda Kunića i podatke o Čulićevu autografu daje Jozo Sopta u: „Književna ostavština Rajmunda Kunića SJ (1719. – 1794.) u Arhivu Male braće u Dubrovniku”, *Analiz Dubrovnik* 34 (1996), 9-29.
Također, Stjepan Kastropil u „Rukopisi Naučne biblioteke u Dubrovniku, knjiga II.”, Zagreb: JAZU, 1954., navodi u popisu rukopisa i Čulićev autograf.
- 25 Irena Bratičević u članku „Rukopisni udes Ilije Crijevića” na stranici 178. navodi sljedeće: „Manje je poznato da je prva osoba koja se bavila problemom Crijevićevih autografa bio upravo Antun Agić, koji je koncem osamnaestog i početkom devetnaestog stoljeća sa zavidnom temeljitošću i sustavnošću proučavao, prepisivao i priređivao Crijevićev opus.” Također, u istom članku autorica donosi izvore i fotografije s primjerima autografa Ivana Marije Matijaševića i Antuna Agića.
- 26 O tome svjedoči i članak Mirka Dražena Grmeka i Žarka Dadića, „O astronomu Ginu Gazulu i dubrovačkom traktatu o astrolabu”, u: *Analiz Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije*

Arhivska jedinica 98 sadržava zbirku od 57 latinskih pjesama pjesnika i liječnika Đura Hidže (1752. – 1833.) u njegovu autografu.²⁷

Autograf benediktinca Ignjata Đurđevića (1675. – 1737.) nalazi se u 106. arhivskoj jedinici (Slika 2.). Radi se o djelu pod naslovom *Vitae et carmina nonnullorum illustrium civium Rhacusinorum* koje sadržava biografije brojnih dubrovačkih autora.

Autograf Sara (Serafina) Crijevića²⁸ (1686. – 1759.) prepoznatljiv je u arhivskim jedinicama 45 i 137.

Zbirka *Memoriae* čuva i autografe heraldičara Mihajla Pešića (? – 1764?) i Mila Pasarića (1891. – 1965.). Pod arhivskom jedinicom 140 nalazi se ukoričeno djelo koje se sastoji od prijepisa Statuta i zakonskih knjiga Dubrovačke Republike te grbovnika. Na početnoj stranici nalazi se u rukopisu ime i prezime *Giovanni nob. de Saraca*. Zbog toga je djelo poznato pod naslovom *Sarakin grbovnik*. Vinko Foretić u članku navodi da je taj zakonik s grbovima izrađen 1749. godine od Dubrovčanina Mihajla Pešića²⁹. Vinicije B. Lupis u članku upućuje na opis Pešićeva monograma koji se nalazi na početnoj stranici rukopisa, a uz njega je i elipsasti žig dubrovačkog vlastelina Mata Zamagne.³⁰ U prvom dijelu rukopisa, prije zakona, nalaze se tri lista s 41 nacrtanim i oslikanim grbom. Ti listovi nisu obilježeni ni brojem stranica ni folijacijom. Prvi je grb Dubrovačke Republike nakon kojega slijedi 40 grbova dubrovačke vlastele. Nadalje, unutar rukopisa zakona Dubrovačke Republike, na 19 listova označenih folijacijom nalazi se 160 oslikanih grbova: grb Dalmacije, Hrvatske, Slavonije, Ilirije i okolnih zemalja te grbovi hrvatskih plemićkih obitelji. Ta arhivska jedinica sadržava sveukupno 201 nacrtani i oslikani grb.

U arhivskoj jedinici 141 čuvaju se crteži grbova heraldičara Mila Pasarića (? – 1891?), točnije 1089 grbova s još 12 grbova (praznih, neobilježenih) koji su skicirani olovkom (Slika 3.). Među njima nalaze se nacrtani i oslikani grbovi dubrovačkih pučanskih obitelji, grbovi s raznih građevina u Dubrovniku i iz dalmatinskih gradova (Split, Solin, Trogir, Pag, Zadar, itd) te grbovi venecijanskog plemstva.

znanosti i umjetnosti u Dubrovniku, 13-14 (1976.), 58.

27 Željko Puratić „Poezija Đura Hidže Dubrovčanina na latinskom i narodnom jeziku”, *Radovi*, knjiga II (1964), donosi Hidžin životopis i pregled njegove poezije u rukopisu. Usto utvrđuje koji su rukopisi Hidžin autograf, a koji su prijepisi.

28 Fotografiju autografa Sara Crijevića donosi Relja Seferović u svojoj knjizi *Seraphinus Maria Cerva, Prologomena in sacram metropolim Ragusinam* (Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, 2008.), 58-59.

29 Vinko Foretić, „Dubrovački tiskar i knjižar 19. stoljeća Petar Franjo Martecchini kao crtač, akvarelist i ljubitelj starina”, *Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji* 10 (1956), 255.

30 Vinicije B. Lupis, „Don Miho Pešić – dubrovački slikar 18. stoljeća”, *Peristil: zbornik radova za povijest umjetnosti*, 45 (2002), 124.

Prema vremenu nastanka uočljivo je da se u Zbirci nalazi oko šezdeset naslova iz 19. stoljeća. Iz 18. stoljeća je oko trideset naslova, dok je za 15. i 16. stoljeće zabilježeno preko dvadeset naslova.

Najviše je djela napisano latinskim i talijanskim jezikom. Neki rukopisi sadržavaju tekstove na dvama i više jezika. Ukupno gledano, u rukopisima najviše prevladavaju latinski (91) i talijanski tekstovi (76), zatim hrvatski (22), francuski (11), grčki (3), njemački (1).

Većina je rukopisa na latinici, dok neka djela sadržavaju dio teksta pisan grčkim alfabetom. Jedan kodeks napisan je glagoljicom (arhivska jedinica 138).

Većina rukopisa pisana je na papiru. Ilustracije se nalaze jedino kod putnih isprava, diploma i naravno, kod heraldike (arhivske jedinice 140 i 141).

Kuljenčić

Redovnik franjevac samostana Male braće u Dubrovniku Lovro Cekinić (1692. – 1752.) sastavlja svoj *Kuljen* između 1731. i 1745. godine.³¹ Radi se o zbirci prijepisa pjesničkih djela dubrovačkih i korčulanskih pjesnika 17. i 18. stoljeća. Cekinićev *Kuljen* čuva se u biblioteci samostana Male braće pod signaturom 245.³² Kako navodi Ivana Franić: „Osim sačuvanih djela (tiskanih i rukopisnih), *Kuljen* bilježi i ona za koja se zna samo po ovome prijepisu, što djelo čini još vrednijim. Osim književne, *Kuljen* ima i veliku povijesnu važnost, jer su u njemu zabilježeni slavni trenuci dubrovačke prošlosti.”³³

Stoga je, možda po uzoru na Cekinićev *Kuljen*, nastao *Kuljenčić*, zbirka tekstova različite strukture i tematike, koja se čuva u zbirci *Memoriae* pod novom arhivskom jedinicom 125. Sadržava prijepis pjesama, soneta i epigrama različitih autora na ukupno 30 listova. Tekstovi teku kontinuirano od stranice 3 do 55. Knjižica je dimenzija 18,7 x 14,2 cm. Natpis *Kugljencich* nalazi se na sredini vanjske strane prednje korice. *Kuljenčić* kroz sve ove godine ponosno čuva 14 tekstova različiti-

31 „KuĴen” u *Rječniku brvatskoga ili srpskoga jezika*, Dio V. (Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti 1898 – 1903), 773., navodi se kao „...u prenesenome smislu nešto u čemu ima svašta pomiješano. ovako se govori u Dubrovniku. „Svašta putiš i rutiš, pak će izit kuĴen’. [...] P. Budmani. ovako se zove neki rukopis u biblioteci Male Braće u Dubrovniku, u koji je pisar prepisao svakojakijeh stvari.”

Više o Lovru Cekiniću pogledati u člancima Ivane Franić te na mrežnoj stranici „Cekinić, Lovro (Lorenzo da Ragusa, Miloradić, Miloradović, Zecchinich)”, u: *Hrvatski biografski leksikon* (Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2009 – 2023), pristupljeno 15. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=3450>.

32 Mijo Brlek, *Rukopisi knjižnice Male braće u Dubrovniku* (Zagreb: JAZU, 1952.), 246.

33 Ivana Franić, „Fra Lovro Cekinić (1692-1752)”, *Anali Dubrovnik* 46 (2008), 133.

ta sadržaja na hrvatskom, talijanskom i latinskom jeziku. Smatra se da je prijepis učinjen rukom nepoznatog prepisivača. Velika je vjerojatnost da prijepis potječe iz 19. stoljeća. Potonja teza nastojat će se dokazati uvidom u sam *Kuljenčićev* sadržaj.

Ova mala zbirka počinje dramskim kontrastom, tj. jednim prigovaranjem naziva *Karagne Givko Oblizalo i Savvo Vragolov* (*Karanje Živko Oblizalo i Sava Vragolov*). Tekst je pisan hrvatskim jezikom na 6 stranica (str. 3 – 8). Radi se o dramskom tekstu s elementima prigovaranja, u kojem dva lika, Živko i Sava, jedan drugoga „časte” svakojakim uvredama, a ne štede se ni prilikom optužaba do te mjere da se na kraju i potuku. Djelo je pripisivano Marinu Držiću (1508. – 1567.), no postoje i suprotna mišljenja.³⁴ Osim tog rukopisa iz našeg dubrovačkog Arhiva, postoji još jedan prijepis koji se čuva u Arhivu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Taj rukopis potječe s kraja 17. st.³⁵

Vjehie Potomgnsko slosceno po gosparu Jozu Bettondi pucianinu Dubrovackomu drugi je tekst ovoga rukopisa.³⁶ Pjesma autora Josipa (Joza) Betondića (1709. – 1764.) napisana je u 142 katrena od 9. do 37. stranice. Idiličan opis jednog primorskog kraja pada u sjenu pred djevojčinim opisom događaja, običaja, života i ljudi peljeških sela Župe, Trpnja, mjesta Vručice (današnja Gornja Vručica i Donja Vručica u općini Trpanj), mjesta Privora, Kune i Rote. Fond obitelji Martecchini čuva jedan primjerak tog djela pod naslovom *Vjehie Potomsko – Pjesan*.³⁷ Radi se o tekstu prepisanom na 9 neoznačenih stranica u 141 katrenu, a u istom rukopisu nalazi se i djelo *Gomnaida* pjesnika Juniya Palmotića.

Na stranici 38 nalazi se pjesma Pijerka Bunića Lukovića (1788. – 1846.): *Piesanza sloscena po Gos: Pierku Boni Vlastelinu Dubrovackomu*. Pjesmu čine 4 numerirane strofe od 4 stiha, s parnom rimom (aabb). Prva se strofa ponavlja na kraju svake nove strofe tako da joj je samo naznačen prvi stih s napisanom kraticom „ec.” na kraju. U pjesmi se izražava ljubav prema Arianni i veliča se njezina ljepota (Slika 4.).

Još jedno djelo Josipa Betondića prepisano je od 39. do 43. stranice – *Gniekolike Piesni Latinskogha Jesika Obrachiene u slovinski kako sliedi*. Radi se o prijepisima desetak distiha iz zbirke *Disticha Catonis*, iz Ovidijevih djela i dr. s Betondićevim prijevodima, tj. njegovim tumačenjima na hrvatskom jeziku (Slika 4.). Takvi se pri-

34 O tome više pogledati rad Milovana Tatarina „Karanje Dživko Oblizalo i Sava Vragolov”, *Leksikon Marina Držića*, pristupljeno 22. veljače 2023 <https://leksikon.muzej-marindržic.eu/karanje-dzivko-oblizalo-i-sava-vragolov/>.

35 *Isto*.

36 To djelo je objavio Fran Kurelac u zbirci *Runje i pahuljice* u Zagreb 1866.- 68., u kojoj navodi da nije siguran radi li se o autoru F. Sorokočeviću ili J. Betondiću, str. II. i III. Vidi: „Runje i pahuljice; pesni porugljive i pastirske ponajveć Dubrovačke”, *Internet Archive*, pristupljeno 22. veljače 2023. <https://archive.org/details/runjeipahuljicep00kure/page/n11/mode/2up>. Također, pogledati biografiju Josipa Betondića u kojoj se spominje i gore navedeni podatak u: „Betondić, Josip (Jozo)”, u: *Hrvatski biografski leksikon* (Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža 2009 – 2023), pristupljeno 4. svibnja 2023: <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1875>.

37 HR-DADU-264 Fond obitelji Martecchini, 52-XXIII-3, kut. 3.

jepisi s prijevodima mogu naći u Fondu obitelji Čingrija u zbirci *Illiriche Traduzioni e Composizioni di Giuseppe Bettondi*.³⁸

Zatim slijede tri soneta na talijanskom jeziku od 44. do 46. stranice pod naslovi-ma: *Descrizione della morte, in Italiano. Sonetto*, zatim *Profezia di Simeone alla SSma Vergine Maria. Sonetto* i *Descrizione della qualità di Dio Sonetto*. Autori tih soneta nisu navedeni, ali se mrežnim pretraživanjem došlo do podataka da su autori bili članovi poznate *Accademie degli arcadi*: prvi sonet pripada grofu Antoniu Zampieri-ju (1664. – 1735.), drugi sonet isusovcu Quiricu Rossiju (1696. – 1760.), a treći franjevcu Antoniu Mariji Salviniju (1653. – 1729.).³⁹

Osmi i deveti naslov ovog svežnja nalaze se na 47. stranici. Radi se o kratkim pjesmama na talijanskom jeziku. Prvu pjesmu, *Felicità breve*, čini osam stihova. Druga pjesma nosi naslov *Vane sono le speranze Mondane. Madrigale*.⁴⁰ Također, kao i kod prethodnih soneta, ni za te pjesme nije zabilježen autor.

Traduzione dal Latino. Sopra un amante che si era dato al gran vino naslov je kratke pjesme koja se nalazi na 48. stranici. Premda je sam naslov na talijanskom jeziku, njezin sadržaj o veličanju vina nepoznati autor donosi na hrvatskom jeziku. S iste je stranice i tekst na talijanskom jeziku uz dodani podatak da se taj tekst nalazi u knjizi *Il Nuovo Galateo* autora Melchiora Gioje (1767. – 1829.):⁴¹

Composizione Italiana.

Vien sempre ad annojarti il tuo vicino:

Per liberartene vuoi tu?

Prestagli un Zecchino,

Non il vedrai mai più.

38 HR-DADU-257 Fond Čingrija, III – 3a, kut. 7.

39 Soneti se mogu naći tiskani i u knjizi *Rime* Giovannija Battiste Felicea Zappija i Faustine Maratti iz 1833. u kojoj se nalaze i stihovi drugih znamenitih Arkadana. Vidi: „Rime dell’avvocato Gio. Batt. Felice e di Faustina Maratti sua consorte sulla 15. ed. veneta espurgata ed accresciuta d’altre rime de’ piu celebri arcadi di Roma, Volume 1”, *Google Books* (2015), pristupljeno 19. listopada 2023. https://books.google.it/books?id=xi5GBXVS76gC&printsec=frontcover&hl=it&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&cf=false.

40 Pjesme se nalaze i u djelu: „Iconologia Del Cavaliere Cesare Ripa Perugino Notabilmente accresciuta d’Immagini, di Annotazioni, e di Fatti Dall’Abate Cesare Orlandi ...”, *Google Books* (2013), pristupljeno 9. ožujka 2023. <https://books.google.hr/books?id=2zxXAAAACAAJ&pg=PA61&dq=breve+e+la+gloria+tua&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEzwt5dSWtab9AbWHg0HHaRtAsEQ6AF6BAgFEAl#v=onepage&q=breve%20e%20la%20gloria%20tua&f=false>.

41 Melchiorre Gioia „Nuovo galateo di Melchiorre Gioia: 1”, *Google Books* (2013), pristupljeno 11. travnja 2023. https://books.google.hr/books?id=0W2zYB37wiEC&pg=PA198&dp=PA198&dq=viene+sempre+ad+annoiarti+il+tuo+vicino+melchiorre+Gioia&source=bl&ots=_DQpBRgyE&sig=ACfU3U3JWjhBXGKpvrRmbrgWDWMfcsz5JiA&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEwiKlbaBsab9AhXQ2qQKHx7PAGA06AF6BAgGEAM#v=onepage&q=viene%20sempre%20ad%20annoiarti%20il%20tuo%20vicino%20melchiorre%20Gioia&f=false.

Questo versetto fu estratto da un libro Italiano, intitolato, Il Nuovo Galateo di Melchiorre Gioja in Milano.

Stabat Mater, *Riportato in altro Metro* dvanaesti je naslov ovog malog rukopisa. Radi se o pjesmi religioznog sadržaja na latinskom jeziku. Sadrži 10 alkejskih strofa. Pjesma jako podsjeća na kršćanski himan *Stabat Mater dolorosa* (*Stala plačuć tužna mati*), koji se pjeva za vrijeme korizme. Autor pjesme ostaje još uvijek nepoznat.

Na 51. i 52. stranici zabilježena je pjesma *Salve Regina* od 9 katrena nejednake duljine. Pjesma je pisana na hrvatskom jeziku. Ono što se istraživanjem doznalo o njoj je to da se pjesma pjeva za vrijeme procesije na Spasov dan na otoku Lastovu,⁴² te da je objavljena 1860. godine u knjizi *Otče, budi volja tvoja!*⁴³ Molitvu je objavio i Luko Zore (1846. – 1906.) u knjizi *Ručna knjiga za njeke ritualne službe i molitve po katoličkim crkvama preko godine*.⁴⁴

Zadnji tekst u *Kuljenčiću* je pjesma *Svjetgnak* povjesničara, pjesnika i benediktinca Ignjata Đurđevića. Počinje na 53., a završava na 55. stranici. Sadržava 14 katrena. Pjesma je danas poznata i objavljena pod naslovom *Zgoda ljuvena*. U njoj autor zanosno i s divljenjem veliča kriješnicu koja mu je omogućila u noći čitati pismo njegove drage:

*K pismu 'e prinieh, i po njemu
pomno vodeć plam krilati
na tem zraku živućemu
sve razviđeh, što ht'jah znati.
Ah da ti je uvijek hvala,
o svietnjače prigizdavi,
od livada zvezdo mala,
drobna iskro od ljubavi.
Ne mogu te neg hvaliti.
liepa zvierce, harnom pjesni,
čiem dostoja pomoć biti
nepokojnoj mōj ljuvezni.*⁴⁵

42 Sara Mujanović, „Tradicijska duhovnost na Lastovu” (završni rad, Sveučilište u Splitu, 2021.), 27, pristupljeno 22. veljače 2023. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:075901>.

43 Alois Schlör, *Otce, budi volja tvoja!: molitvena knjiga sa poducenjem i naputjenjem na bogoljubno življenje vecim delom polag knjige: Isus moja zelja* (Beč: Schulbücherverl., 1860.), 386 – 387, pristupljeno 9. ožujka 2023. https://books.google.hr/books/about/Otce_budi_volja_tvoja.html?id=c2L8R--_bnAC&redir_esc=y.

44 Luko Zore, *Ručna knjiga za njeke ritualne službe i molitve po katoličkim crkvama preko godine*. (Rijeka: Tiskarski i litografski zavod Emidija Mohovića, 1899.), pristupljeno 9. ožujka 2023. <https://repozitorij.muio.hr/?pr=i&cid=31707>.

45 Milan Rešetar ur., *Stari pisci hrvatski*, kniiga XXIV. (2.), *Pjesni razlike*, (Zagreb: JAZU, 1918.), str. 20.

Milan Rešetar (1860. – 1942.) u izdanju Đurđevićevih djela u ediciji *Stari pisci hrvatski* piše: „Pa opet gdje koje Đ-čeve ljubavne pjesme spadaju među najljepše pjesme svoje vrste u starijoj našoj literaturi, n. pr. *Zgoda ljubena* (br.8)...”⁴⁶

I ovaj put *Memoriae* oduševljavaju svojim sadržajem. Naime, istu pjesmu može se pročitati pod novom arhivskom jedinicom 29 *Djela Ignjata Đurđevića* u kojoj je zapisana pod naslovom *Sghodda Gliuvenna*.

Paginirane stranice 56. i 57. ostale su prazne, ostavljajući na proučavanje prethodno napisano bogato štivo budućim generacijama čitača, znanstvenika, prevoditelja i sl.

Uvidom u ovaj prikaz sadržaja *Kuljenčića*, a s obzirom na vremensko razdoblje u kojem su živjeli i djelovali autori navedenih tekstova te na godine objave pojedinih izdanja njihovih djela, pretpostavlja se da je prijepis tekstova zasigurno učinjen u 19. stoljeću.

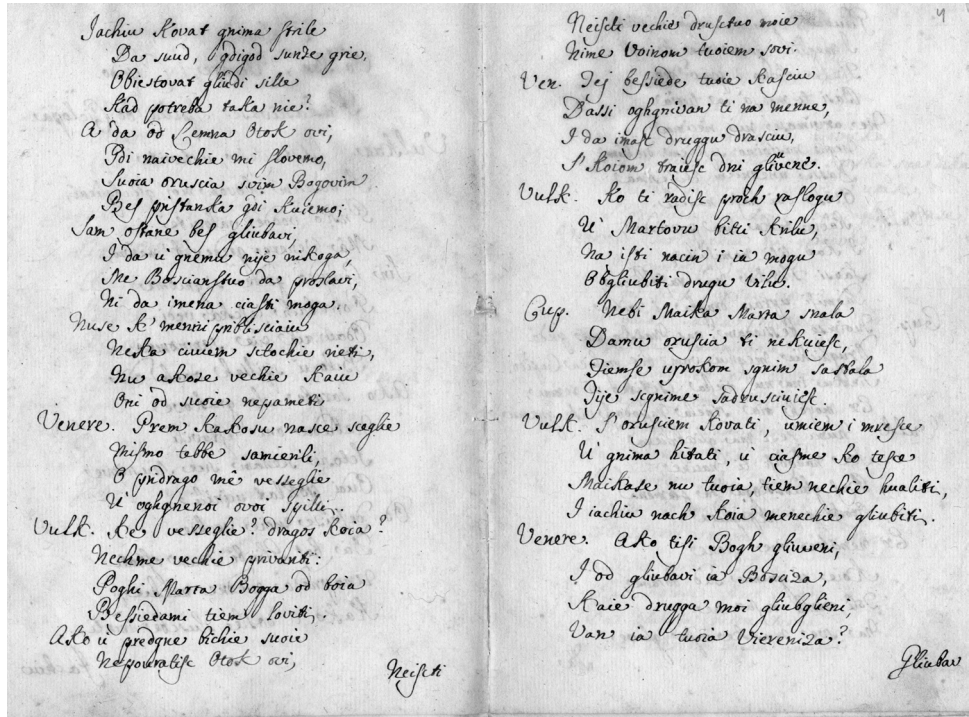
Zaključak

Sređivanjem Zbirke *Memoriae* dobio se uvid u cjelokupno njezino gradivo koje se danas čuva u Državnom arhivu u Dubrovniku. Popisano je sveukupno 145 arhivskih jedinica koje su smještene u isto toliko tehničkih jedinica, naveden je naslov i sadržaj svakog pojedinog djela uz njegove dimenzije, autora (ako je poznat) i dataciju. Ujedno, krajnji je rezultat postignut – ostvaren je cilj da analitički inventar i sam sadržaj ‘nove’ Zbirke posluži korisnicima čitaonice Arhiva u znanstvene i druge svrhe te učini Zbirku dostupnijom na još kvalitetniji način.

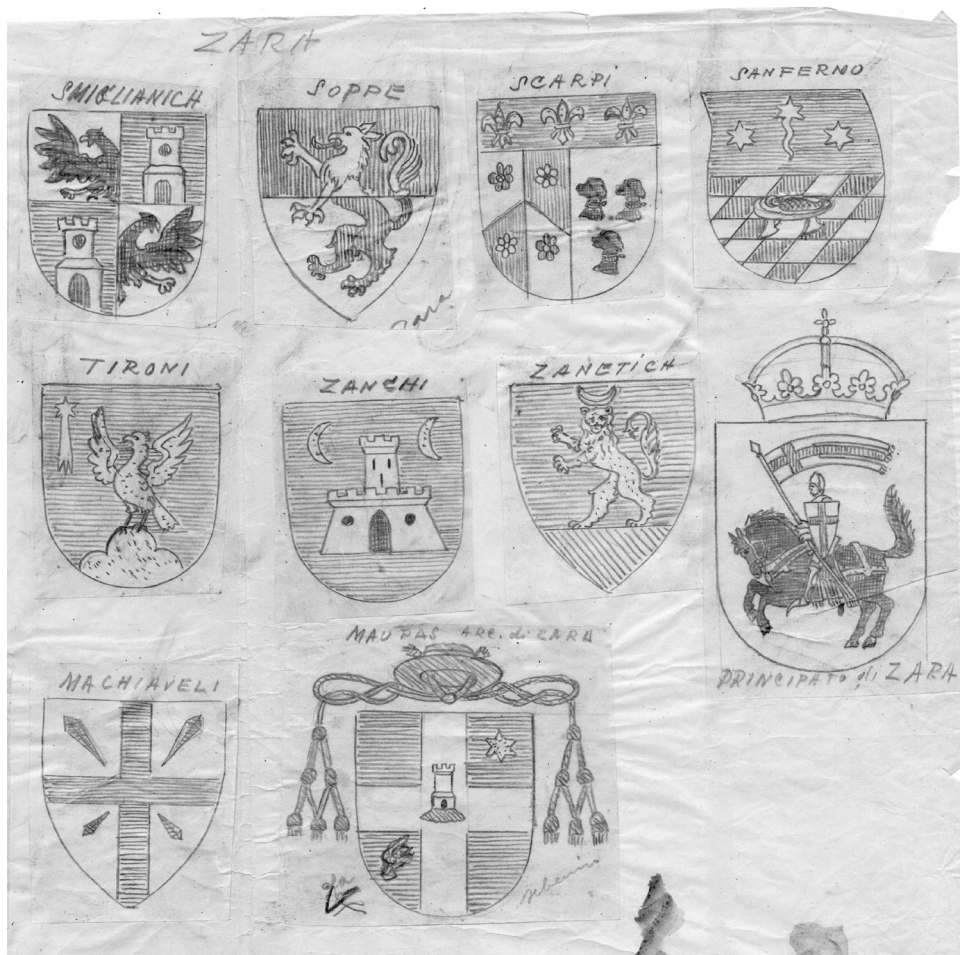
Koliko je jedinstvena i bogata ta Zbirka dokazuje i rukopis *Kuljenčić*, koji donosi prijepis 14 tekstova na ukupno 30 listova. Prijepis rukom nepoznata autora, vjerojatno iz 19. stoljeća, bilježi različit sadržaj na hrvatskom, talijanskom i latinskom jeziku. *Kuljenčić* započinje dramskim dijalogom, nastavlja pjesmama ljubavne, poučne i religiozne tematike te završava zanosnim stihovima punim ljubavi i zahvalnosti. Zaista je riječ o malom književnom blagu koje u skromnoj knjižici na svega pedesetak stranica svjedoči o jednom dijelu književne i rukopisne kulture Dubrovnika.

46 Milan Rešetar ur., *Stari pisci hrvatski*, kniga XXV. (2.), Djela Ignjacija Ćorgi (Ignjata Đorđića), (Zagreb: JAZU, 1926.), str. LXXVII. i LXXVIII.

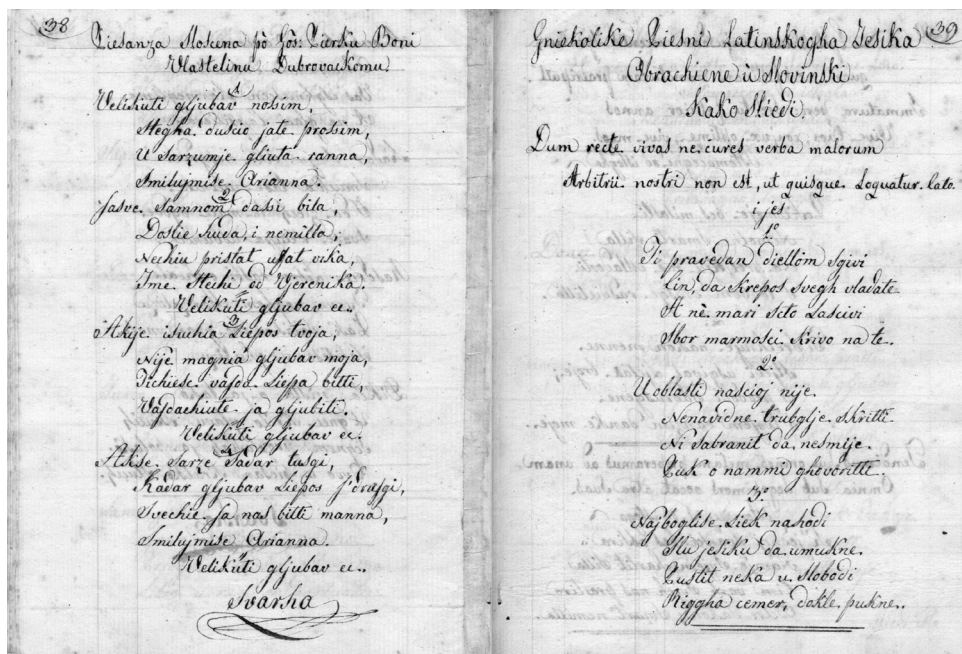
Prilozi:



Slika 1. Autograf Đura Ferića u djelu Ipsipile Junija (Džona) Palmotića HR-DADU-62 Memoriae, 130. Junije (Džono) Palmotić, Ipsipile, ff. 3v-4



Slika 3. Grbovi zadarskih obitelji i grb grada Zadra, crtač Milo Pasarić
HR-DADU-62 Memoriae, 141. Zbirka grbova heraldičara i crtača Mila Pasarića



Slika 4. Prijepis pjesme Pijerka Bunića Lukovića (lijevo) i Josipa Betondića (desno)
 HR-DADU-62 Memoriae, 125. Kuljenčić, Razne pjesme, soneti, epigrami, prepjevi i sl. raznih autora,
 ff. 38v-39

IZVORI I LITERATURA

Arhivski izvori:

Državni arhiv u Dubrovniku (Hrvatska)

HR-DADU-3 Vijeće Umoljenih (Acta Consilii Rogatorum)

HR-DADU-7.3.1 Isprave i akti do 12. stoljeća (Diplomata et acta)

HR-DADU-62 Uspomene, kronike, dnevnici, razni spisi Dubrovačke Republike (*Memoriae, Chronicae, Diarii, Manuscripta diversa, Curiosa Rei Publicae Ragusinae*)

HR-DADU-257 Obitelj Čingrija

HR-DADU-264 Obitelj Martecchini

Literatura:

Bagarić, Jadranka. „Poezija Đura Hidže na latinskom jeziku”. Doktorski rad, Sveučilište u Zagrebu, 2015. Pristupljeno 5. travnja 2023. http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/5740/1/Jadranka_Bagari%C2%A6%C3%A7_DOKTORAT.pdf.

„Betondić, Josip (Jozo). Hrvatski biografski leksikon.” *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pristupljeno 4. svibnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=1875>.

Bratičević, Irena. „Epigrami Marina Zlatarića”. U: *Perivoj od slave: zbornik Dunje Fališevac*, ur. Tomislav Bogdan i dr. Zagreb: FF Press, 2012., 43-52.

Bratičević, Irena. „Rukopisni udes Ilije Crijevića”. *Colloquia Maruliana* 30 (2021), 179-203.

Brllek, Mijo. *Rukopisi knjižnice Male braće u Dubrovniku*, Zagreb: JAZU, 1952.

Budmani, Pero, ur. „Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika”, dio V., Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1898. – 1903.

„Cekinić, Lovro (Lorenzo da Ragusa, Miloradić, Miloradović, Zecchinich). Hrvatski biografski leksikon”. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pristupljeno 15. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=3450>.

Cerva, Seraphinus Maria i Seferović, Relja. *Prolegomena in sacram metropolim Ragusinam, editio princeps*. Zagreb – Dubrovnik: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku, 2008.

Čremošnik, Gregor. „Dubrovačka kancelarija do godine 1300. i najstarije knjige dubrovačke arhive”. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini* XXXIX (1927), 231-251.

„Čulić, Inocent. Hrvatski biografski leksikon.” *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pristupljeno 21. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=4164>.

Čosić, Stjepan. „Prinos poznavanju tajništva i arhiva Dubrovačke Republike”. *Arhivski vjesnik* 37 (1994), 123-145.

„Državni arhiv u Dubrovniku, Memoriae”. *Državni arhiv u Dubrovniku*. Pristupljeno 21. lipnja 2023. <https://dad.hr/wp-content/uploads/2023/09/Zbirka-Memoriae-DADU-62.pdf>.

Fabris, Ivona; Šoljić, Ante, priredio Viđen, Ivan. „Luka Sorkočević, Dnevnik s diplomatske misije u Beč (Memoriae)”, *Dubrovnik* 1/2 (2023), 83-97.

„Felicita breve”. *Google Books*. Pristupljeno 9. ožujka 2023. <https://books.google.hr/books?id=2zxXAAAAcAAJ&pg=PA61&dq=breve+e+la+gloria+tua&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEwjt5dSWtab9AhWHgf0HHaRtAsEQ6AF6BAgFEA-I#v=onepage&q=breve%20e%20la%20gloria%20tua&cf=false>.

„Ferić, Đuro. Hrvatski biografski leksikon.” *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*. Pristupljeno 15. lipnja 2023. <https://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=5911>.

Foretić, Vinko. „Dubrovački arhiv u Srednjem vijeku”, *Anali Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 6-7 (1959), 315-336.

Foretić, Vinko. „Dubrovački tiskar i knjižar 19. stoljeća Petar Franjo Martecchini kao crtač, akvarelist i ljubitelj starina”, *Prilozi umjetnosti u Dalmaciji* 10 (1956), 230-255.

Franić, Ivana. „Fra Lovro Cekinić (1692 – 1752)”, *Anali Dubrovnik* 46 (2008), 125-136.

Franić, Ivana. „Rukopisni Vocabolario Italiano-illirico (~ 1745.) fra Lovre Cekinića”, *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 33 (2007), 91-105.

Gelčić, Josip. „Dubrovački arhiv”. *Glasnik Zemaljskog muzeja u Bosni i Hercegovini*, XXII. (1910.), str. 537-588.

Gorupec, Juraj, „Heraldička baština grada Dubrovnika (do 16. stoljeća)”. Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, 2018. Pristupljeno siječanj, 2023. https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hAJvrM5QXLEJ:darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10406/1/Diplomski_Gorupec_završno.pdf&ccd=8&chl=hr&ct=clnk&gl=hr.

„Ign. Gjorgjića Piesni razlike, izdate po Dru. Ljudevitu Gaju, u Zagrebu, 1855., Tiskom Narodne tiskarnice Dra. Ljudevita Gaja.” *Google Books*. Pristupljeno 25. svibnja 2023. <https://books.google.hr/books?id=L7koAAAAYAAJ&printsec=frontcover&dq=%C4%90ur%C4%91evi%C4%87&lr=#v=onepage&q=%C4%90ur%C4%91evi%C4%87&f=false>.

„K nam dakle majko upravi.” *Google Books*. Pristupljeno 9. ožujka 2023. https://www.google.hr/books/edition/Otce_budi_volja_tvoja/c2L8R--_bnAC?hl=hr&gbpv=1&dq=k+nam+dakle+majko+upravi&pg=PA387&printsec=frontcover.

„Karanje Givo Oblizalo i Sava Vragolov.” *Leksikon Marina Držića*. Pristupljeno 22. veljače 2023. <https://leksikon.muzej-marindrzic.eu/karanje-dzivko-oblizalo-i-sava-vragolov/>.

Kastropil, Stjepan. *Rukopisi Naučne biblioteke u Dubrovniku, knjiga II*. Zagreb: JAZU, 1954.

Kolanović, Josip, gl. ur., *Pregled arhivskih fondova i zbirki Republike Hrvatske*, sv. 1, Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2006.

„Kuljen”. U: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, dio V, 773. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1898. – 1903.

„Kurelac, Runje i pahuljice.” *Archive*. Pristupljeno 22. veljače 2023. <https://archive.org/details/runjeipahuljicep00kure/page/n11/mode/2up>.

Lupić, Ivan, Bratičević, Irena. „Književni sakupljači kao književni prepisivači: slučaj Đura Ferića (1739 – 1820)”. *Dubrovnik* 3/4 (2020), 5-19

Lupis, Vinicije B. „Don Miho Pešić – dubrovački slikar 18. stoljeća”. U: *Peristil: zbornik radova za povijest umjetnosti* 1 (2002), 129-134.

Marinović, Ante. „Postanak i prvi spisi kancelarija srednjovjekovnih dalmatinskih gradova, posebno Dubrovnika i Kotora u XIII. i XIV. stoljeću”, *Analni Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Dubrovniku* 22-23 (1985), 7-24.

Međunarodno arhivsko vijeće, *ISAD(G): Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva*. 2. izd. Zagreb: Hrvatski državni arhiv, 2001.

Mujanović, Sara. „Tradicijska duhovnost na Lastovu”, Završni rad, Sveučilište u Splitu, 2021. Pristupljeno 22. veljače 2023. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:172:075901>.

Mustać, Ivan. „Osvrt na povijesni razvoj zaštite arhivske građe na području Dubrovačke Republike i grada Dubrovnika”. *Arhivski vjesnik* 37 (1994), 19-23.

Puratić, Željko. „Poezija Đura Hidže Dubrovčanina na latinskom i narodnom jeziku”, *Radovi*, Knjiga II (1964), 415-435.

Radoš – Perković Katja, *Luca Sorigo, Memoriae. Dnevnik Luke Sorkočevića (1781 – 1782)*. Zagreb: HAZU – HMD, 2021.

Rešetar, Milan, ur. *Stari pisci hrvatski, knjiga XXIV. (2.)*, Pjesni razlike. Zagreb: JAZU, 1918.

Rešetar, Milan, ur. *Stari pisci hrvatski, knjiga XXV. (2.)*, *Djela Ignacija Ćorgi (Ignata Dorđića)*. Zagreb: JAZU, 1926.

Sopta, Jozo. „Književna ostavština Rajmunda Kunića SJ (1719 – 1794) u Arhivu Male braće u Dubrovniku”, *Anali Dubrovnik* 34 (1996), 9-29.

Šoljić, Ante; Šundrica, Zdravko; Veselić, Ivo. *Statut grada Dubrovnika: sastavljen godine 1272*. Dubrovnik: Državni arhiv, 2002.

„Vien sempre ad annoiarti il tu vicino melchiorre.” *Google Books*. Pristupljeno 11. travnja 2023. https://books.google.hr/books?id=0W2zYB37wiC&pg=PA198&lpq=PA198&dq=vien+sempre+ad+annoiarti+il+tuo+vicino+melchiorre+Gioia&source=bl&ots=_DQ_pBRgyE&sig=ACfU3U3JWjhBXGKpvRmbrgWDWMfcsz5JiA&hl=hr&sa=X&ved=2ahUKEwiKlbaBsab9AhXQ2qQKH7PAGA Q6AF6BAgGEAM#v=onepage&q=vien%20sempre%20ad%20annoiarti%20il%20tuo%20vicino%20melchiorre%20Gioia&f=false.

„Zappi, Maratti, Rime.” *Google books*. Pristupljeno 19. listopada 2023. https://books.google.it/books?id=xi5GBXVS76gC&printsec=frontcover&hl=it&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

„Zore, Luko. Ručna knjiga za njeke ritualne službe i molitve po katoličkim crkva-ma preko godine”. *Muzej za umjetnost i obrt*. Pristupljeno 9. ožujka 2023. <https://repozitorij.muio.hr/?pr=i&id=31707>.

The *Memoriae* and *Kuljenčić* Collection

Summary

This paper presents one of the several collections of the State Archives in Dubrovnik with the reference code HR-DADU-62, whose full name is Memoirs, Chronicles, Diaries, Various Writings of the Republic of Dubrovnik. Its Latin name is *Memoriae, Chronicae, Diarii, Manuscripta diversa, Curiosa Rei Publicae Ragusinae*. It is better known under the abbreviated name *Memoriae*. Covering the time period

from the 15th to the 20th century and in the length of 2.4 d/m, it includes works, notes and transcriptions of various content and different authors. It abounds in poems of various types (epic poems, elegies, epigrams, epitaphs, sonnets) and themes (written on the occasion of a wedding or someone's arrival in the Dubrovnik area, poems written in remembrance or in honor of someone), book transcriptions, correspondences, biographies of various eminent Dubrovnik locals (writers, priests, scientists) and their works. Furthermore, it also contains a list of patrician families, an alphabetical list of medicines, transcriptions of excerpts from books whose content includes the history of the City of Dubrovnik since its establishment, notes on geographical data and data from church and civil history, and autographs of famous Dubrovnik writers. It also comprises a diplomatic diary, a codex of sermons written in Glagolitic, a collection of prayers, a roll of arms and a copy of the Statute of Ivan Saraka, a collection of heraldic coats of arms by Milo Pasarić, and a description of the City of Dubrovnik by Filip de Diversis. The paper presents one archival unit with the interesting title *Kugljencich*. It is a book of works of various structures and themes, and its title is not an indication of its author. Through all these years, *Kuljenčić* proudly keeps 14 transcripts of different content in Croatian, Italian and Latin. The transcription is considered to have been made in the handwriting of one author, who is unknown.

The informational aid of the *Memoriae* Collection is available on the official website of the State Archives in Dubrovnik.

Keywords: State Archives in Dubrovnik, Republic of Dubrovnik, *Memoriae*, *Kuljenčić* (*Kugljencich*), *kuljen*, manuscript, Josip Betondić, Pijerko Bunić Luković, Ignjat Đurđević.